

Advies wijziging uitvoeringsbesluit Topstukkendecreet

Op 19 juni 2015 hechtte de Vlaamse Regering haar principiële goedkeuring aan het voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 14 december 1983 houdende sommige maatregelen tot harmonisatie van de werking en van de presentiegelden en vergoedingen van adviesorganen en tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 5 december 2003 ter uitvoering van het decreet van 24 januari 2003 houdende bescherming van het roerend cultureel erfgoed van uitzonderlijk belang. Per brief van 29 juni 2015 vroeg Vlaams minister Sven Gatz de SARC hierover om advies. De Sectorraad Kunsten en Erfgoed bracht op zijn vergadering van 23 juni 2015 onderstaand advies uit.

Situering

Op 19 juli 2013 werd door de Vlaamse Regering een voorontwerp van decreet betreffende het buiten België brengen van cultuuroederen goedgekeurd. Dit decreet had o.m. als doel om invulling te geven aan artikel 9 van verordening EG 116/2009 en aan de UNESCO 70 conventie.

Na advies van de SARC-Sectorraad Kunsten en Erfgoed¹ en de Topstukkenraad besliste toenmalig Vlaams minister van Cultuur Joke Schauvliege om het voorontwerp van decreet te laten varen, en het buiten België brengen van cultuuroederen te regelen via een aanpassing aan het Topstukkendecreet.²

Op 25 april 2014 werd deze wijziging van het Topstukkendecreet door de Vlaamse Regering bekrachtigd. Het uitvoeringsbesluit wordt nu aangepast aan het gewijzigde decreet. Concreet worden volgende zaken gewijzigd:

- In overeenstemming brengen van definities met het gewijzigde decreet (artt. 1 en 2)
- Aanpassingen m.b.t. de werking van de Topstukkenraad (artt. 3, 6 en 20)
- Wijzigingen m.b.t. de aanvragen van toelatingen voor fysieke ingrepen op een topstuk en voor de aanvraag van restauratiesubsidies (artt. 8, 9 en 19)
- Invoering van een certificaat van het niet behoren tot het uitzonderlijk cultureel erfgoed van de Vlaamse Gemeenschap (art. 10)
- Aanpassing van de vergoedingen voor deskundigen (art. 17)
- Toevoeging van een hoofdstuk m.b.t. het buiten het douanegebied van de Europese Gemeenschap brengen van cultuuroederen (art. 18)

---

¹ Advies over het voorontwerp van decreet buiten België brengen van cultuuroederen, 5 september 2013

² VR 2013 2012 DOC.1502/1 – Nota aan de leden van de Vlaamse Regering

Advies

Algemene opmerkingen

De Sectorraad Kunsten en Erfgoed is tevreden over de grote lijnen van het voorontwerp van wijzigingsbesluit, dat de gewijzigde en toegevoegde bepalingen uit het Topstukkendecreet verder uitwerkt. **Er werd rekening gehouden met zijn advies van 5 september 2013 over het voorontwerp van decreet buiten België brengen van cultuurgoederen**, zowel bij de definitieve wijziging van het Topstukkendecreet zelf, als bij de opmaak van voorliggend wijzigingsbesluit.

In dat advies wees de Sectorraad Kunsten en Erfgoed onder meer op het gevaar voor administratieve lasten en op het belang van de ensemblewaarde van collecties.

De wijzigingen m.b.t. de aanvragen van toelatingen voor fysieke ingrepen op een topstuk en voor de aanvraag van restauratiesubsidies beperken de administratieve lasten voor aanvragers en administratie. De sectorraad is dan ook tevreden met deze aanpassing.

Daarnaast was het destijds een expliciete vraag van de Sectorraad Kunsten en Erfgoed om niet enkel rekening te houden met de waarde van individuele stukken, maar ook met de ensemblewaarde van collecties. Het stemt de sectorraad optimistisch dat aanvragers informatie dienen te verschaffen over de herkomst- en eigendomsgeschiedenis van de goederen of verzamelingen. Hij hoopt dat hiermee weldegelijk rekening zal worden gehouden.

Hoewel de Sectorraad Kunsten en Erfgoed zich kan vinden in de technische uitwerking van de procedure m.b.t. de uitvoer van cultuurgoederen, heeft hij vragen bij de praktische haalbaarheid ervan.

In zijn advies van 5 september 2013 stelde de sectorraad o.m. al dat het Topstukkenfonds over de nodige middelen zou moeten beschikken of dat deze via een begrotingsherschikking zouden moeten worden vrijgemaakt voor het geval dat de Vlaamse overheid haar kooprecht moet uitoefenen. Deze opmerking blijft gelden. Indien de middelen in het Topstukkenfonds ontoereikend zijn om relevante werken die dreigen te worden uitgevoerd aan te kopen, zal de impact van het gewijzigde decreet nihil zijn.

Bovendien is onduidelijk waar op verschillende vlakken de beslissingslijn ligt. Voor welke cultuurgoederen moet een certificaat worden aangevraagd en voor welke niet? Wat is een topstuk en wat niet? De criteria zijn niet sluitend, waardoor administratieve willekeur zou kunnen ontstaan. Tevens is het voor de sectorraad onduidelijk of er afdoende maatregelen kunnen worden getroffen voor cultuurgoederen die zich bevinden op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, al dan niet door de eigenaars verplaatst.

Punctuele opmerkingen

Naast deze algemene bedenkingen heeft de Sectorraad Kunsten en Erfgoed nog enkele punctuele opmerkingen bij het ontwerp van wijzigingsbesluit:

- In de 5de alinea van de aanhef is sprake van de "Sectorraad Erfgoed" van de Raad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media. Dit moet "Sectorraad Kunsten en Erfgoed" zijn.
- Art. 5 schrapt de verplichting van de Topstukkenraad tot het opstellen van een jaarverslag. De Sectorraad Kunsten en Erfgoed vindt jaarverslagen belangrijk als instrument voor reflectie en als archiefstuk. Hij betreurt dat deze verplichting komt te vervallen.

- In art. 6 worden de presentiegelden voor de Topstukkenraad gewijzigd. De Sectorraad Kunsten en Erfgoed stelt zich de vraag waarom er geen presentiegelden worden toegekend voor beraadslagingen op afstand.
- Art. 18 voegt in het besluit een hoofdstuk toe over het buiten het douanegebied van de Europese Gemeenschap brengen van cultuurgoederen. De Sectorraad Kunsten en Erfgoed meent dat in dit hoofdstuk (sinds het Verdrag van Lissabon in 2009 en de afschaffing van de pijlerstructuur van de EU) sprake zou moeten zijn van de Europese Unie i.p.v. de Europese Gemeenschap.

Samengevat

De Sectorraad Kunsten en Erfgoed is tevreden met het voorontwerp van wijzigingsbesluit. Er werd rekening gehouden met eerder advies, o.m. wat betreft het beperken van administratieve lasten en het mee betrekken van de ensemblewaarde van collecties.

Hoewel de Sectorraad Kunsten en Erfgoed zich kan vinden in de technische uitwerking van de procedure m.b.t. de uitvoer van cultuurgoederen, heeft hij vragen bij de praktische haalbaarheid.

Het is van essentieel belang dat het Topstukkenfonds over voldoende middelen beschikt om zijn kooprecht effectief uit te voeren. Zo niet, zal de impact van het gewijzigde decreet nihil zijn. Ook is het onduidelijk waar de lijn ligt m.b.t. welke cultuurgoederen onder de regeling vallen. De criteria zijn niet sluitend waardoor de sectorraad administratieve willekeur vreest. Bovendien vraagt de sectorraad zich af of er ook maatregelen kunnen worden getroffen voor relevante cultuurgoederen die zich bevinden op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Aanvullend heeft de Sectorraad Kunsten en Erfgoed nog enkele punctuele opmerkingen. De sectorraad vindt het spijtig dat de Topstukkenraad geen jaarverslag meer moet opstellen en vraagt zich af waarom er geen presentiegelden worden toegekend voor beraadslagingen op afstand. Hij dat de Europese Gemeenschap in het besluit vervangen zou moeten worden door de Europese Unie. Tot slot bemerkt hij dat er in de aanhef van het besluit verkeerd naar hem verwezen wordt.

Namens de Sectorraad Kunsten en Erfgoed,

Heidi De Nijn, voorzitter

Herman Baeten, ondervoorzitter

Lieselotte Moortgat, secretaris